Trafikutskottets betänkande 1980/81: 14

om anslag till Telekommunikationer (prop. 1980/81: 100)

SJÄTTE HUVUDTITELN

Telekommunikationer

Teleanläggningar m. m. Regeringen har i proposition 1980/81: 100 bilaga 9 (kommunikationsdepartementet) under avsnitt H Telekommunikationer (s. 75–78) föreslagit riksdagen att till Teleanläggningar m. m. för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag på 1 295 100 000 kr.

Motionerna

I motion 1980/81: 187 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c, s, m, fp, vpk) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära sådana initiativ att telefonkatalogen utkommer som en sammanhållen katalog för Östergötlands län.

I motion 1980/81: 456 av Sture Palm och Lars Gustafsson (båda s) yrkas att riksdagen

1. upphäver beslutet att till televerket förlägga officiell provning av apparater och utrustningar avsedda för anslutning till telenätet,
2. som sin mening ger regeringen till känna att frågan om provning av dessa apparater och utrustningar skall behandlas enligt den ordning som riksdagen tidigare beslutat om beträffande officiell provning.

I motion 1980/81: 564 av Pär Granstedt m. fl. (c) yrkas att riksdagen hemställer att regeringen ger televerket i uppdrag att pröva en övergång till utgivning av telefonkatalogen vart tredje år och med årliga komplement.

I motion 1980/81: 1723 av Gunilla André m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära sådant initiativ att telefonkatalogen utkommer som en sammanhållen katalog för Skaraborgs län.

Yttrande

Över motion 1980/81: 456 har yttrande avgivits av näringsutskottet (NU 1980/81: 3 y). Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Riksdagen har nyligen fattat beslut om vissa åtgärder på teleområdet (prop. 1980/81:66, TU 1980/81:9, rskr 1980/81:132). Enligt beslutet får televerket disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret för finansiering av vissa abonnentutrustningar. Ett holdingbolag, Teleinvest AB, inrättas som ett helägt dotterbolag till televerket. Den industriella verksamheten samordnas i ett gemensamt bolag senast den 1 juli 1985. Besluten påverkar inte televerkets investeringsprogram eller den budgetmässiga hanteringen av detta.

Ramen för televerkets investeringar under innevarande budgetår uppgår till 1 403,1 milj. kr. För nästa budgetår har televerket i sin anslagsframställning föreslagit en medelsförbrukning om 1 429,6 milj. kr. Enligt föredraganden bör medelsförbrukningen begränsas till 1 375 milj. kr. Skillnaden i förhållande till televerkets förslag förklaras av att det av televerket förordade byggnadsprogrammet till viss del anses kunna förskjutas i tiden samt att föredraganden inte beräknat några medel för en ny mellanvågsstation "Skåne MV" som ersättning för den befintliga Hörbysändaren.

Med ianspråktagande av tillgängliga reservationsmedel samt med hänsyn till att anslaget bör beräknas med viss marginal krävs enligt propositionen en medelsanvisning av 1 295,1 milj. kr. för att investeringarna skall kunna genomföras.

Utskottet kan för sin del godta den av föredragande departementschefen förordade medelsförbrukningen för nästa budgetår. Utskottet tillstyrker vidare den föreslagna inriktningen av investeringarna liksom anslagsberäkningen.

I motion 1980/81: 187 (c, s, m, fp, vpk) yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana initiativ att *telefonkatalogen* utkommer som en sammanhållen katalog för Östergötlands län. Motionärerna menar att den år 1979 genomförda delningen av katalogen i en Norrköpingsdel och en Linköpingsdel har förstärkt missuppfattningen att Göta kanal skulle vara en vattendelare som bryter banden mellan länets två största orter. Televerket har inte tagit hänsyn till vare sig myndigheternas inom länet eller länsinnevånarnas önskningar. Televerket har i stället aviserat en delning av telefonkatalogen i Östergötland i tre delar. Motionärerna framhåller att detta förslag läggs fram av televerket utan att någon utvärdering skett av den genomförda delningen. De menar också att genomförda och planerade delningar innebär successiva försämringar för abonnenterna och för kontaktmöjligheterna mellan länets regioner.

I motion 1980/81: 1723 (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana initiativ att telefonkatalogen utkommer som en sammanhållen katalog för Skaraborgs län. Det hänvisas till att televerket planerar att dela upp den nuvarande Skövdedelen i fyra delar. Motionärerna anser att det är

önskvärt att minska kostnaderna för telefonkatalogen. Det bör dock kunna ske på annat sätt, t.ex. genom att ge ut katalogerna vartannat år och däremellan ett supplement med de ändringar som skett.

I motion 1980/81: 564 (c) föreslås att televerket ges i uppdrag att pröva en övergång till utgivning av telefonkatalogen vart tredje år och med årliga komplement. Enligt motionärerna skulle det innebära en samhällsekonomisk besparing på 100–200 milj. kr. om året.

Enligt vad utskottet erfarit arbetar televerket med förslag till förändringar av telefonkatalogen. Televerket överväger bl. a. att ge "framtidskatalogen" ett mer lätthanterligt format, öka stilstorleken och införa ny information såsom postnummerkatalogen, samhällsinformation och myndighetsregister. Arbetet med "framtidskatalogen" syftar också till att minska framställningskostnaderna som i dag uppgår till ca 250 milj. kr. per år. Enligt televerket skulle en minskning av katalogområdena nedbringa volymerna och ge möjlighet till väsentliga besparingar. Utskottet har också erfarit att televerket för storstadsområdena överväger att dela upp katalogerna i förteckningar över bostadsabonnenter och företagsabonnenter som skulle delas ut vartannat år resp. varje år. Framställningskostnaderna skulle därmed kunna minskas.

Telefonkatalogen i Östergötland delades år 1979 i en Norrköpings- och en Linköpingsdel vilka distribuerades till samtliga abonnenter i området. Året därpå valde televerket att bibehålla uppdelningen av abonnentförteckningen men att till varje abonnent bifoga ett yrkesregister som täckte hela det tidigare katalogområdet. Kunderna erbjöds att utan kostnad rekvirera det andra områdets abonnentförteckning. Endast 3–5 % av abonnenterna utnyttjade denna möjlighet. Televerkets kostnader minskade därmed avsevärt jämfört med vad som gällde innan delningen genomfördes. Till 1981 års utgåva kommer enligt vad utskottet inhämtat samma principer som 1980 att gälla.

Utskottet finner televerkets arbete med "framtidskatalogen" intressant. Det är angeläget att televerket som ett affärsdrivande verk så långt som möjligt försöker anpassa telefonkatalogens utformning i enlighet med abonnenternas önskemål samtidigt som kostnaderna måste hållas på en rimlig nivå. Utskottet anser dock att det är väsentligt att information lämnas regionalt och lokalt om televerkets planer på förändringar av katalogerna liksom om erfarenheterna av försöksverksamheten innan mer omfattande förändringar genomförs.

De indelningsändringar i Östergötland och Skövde som tagits upp i två motioner ingår i *ett* tänkbart förslag till indelning som televerket diskuterat med berörda kommuner, länsstyrelser ocoh näringslivsorganisationer. Något beslut om katalogområdenas framtida omfattning har ännu inte fattats av televerket. Vid behandlingen av en liknande motion föregående år uttalade utskottet att televerket vid eventuella överväganden om ändringar i telefonkatalogens indelning och distribution i största möjliga utsträckning

bör ta hänsyn till framförda regionala synpunkter och önskemål i enlighet med den av riksdagen fastlagda målsättningen att statliga affärsdrivande verk bör samordna sin planering med de regionalpolitiska riktlinjerna. Utskottet vill ånyo understryka vikten av att televerket beaktar regionala synpunkter vid sitt arbete med "framtidskatalogen".

Beträffande förslagen i motionerna 1980/81: 1723 (c) och 1980/81: 564 (c) att ge ut katalogerna vartannat resp. vart tredje år med årliga supplement har utskottet inhämtat att televerket anser att ett system med supplement har betydande nackdelar. Årligen ändras ca 30 % av kataloguppgifterna i något avseende. Supplementen skulle få en sådan omfattning att kostnadsminskningen skulle bli relativt liten. En inaktuell katalog skulle också leda till ett ökat antal nummerförfrågningar och felringningar. Den manuella nummerinformationstjänsten är mycket kostnadskrävande och kostar televerket f. n. ca 4 kr. per anrop. För kunderna innebär också förslagen om supplement betydande nackdelar då varken katalogen eller supplementet kan användas var för sig. För att vara säker på att uppgiften inte ändrats måste kunden alltid rådfråga supplementet.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 1980/81: 187 (c, s, m, fp, vpk), 1980/81: 564 (c) och 1980/81: 1723 (c).

I motion 1980/81: 456 (s) framhålls att riksdagen vid två tillfällen tagit ställning till hur *officiell provning* skall bedrivas. Den 18 december 1980 beslöt riksdagen att den officiella provningen av apparater och utrustningar avsedda för anslutning till telenätet skulle bibehållas inom televerket. Enligt motionärerna brister riksdagsbeslutet i konsekvens och framstår som oförklarligt med hänvisning till de övergripande principerna som beslutats gälla för officiell provning. Det sägs vidare att beslutet kan innebära en ständig och besvärande kritik av att provningsverksamheten bedrivs så att den gynnar televerkets kommersiella intressen. Det yrkas att riksdagsbeslutet upphävs och att provningen av televerkets apparater och utrustningar behandlas enligt den ordning som riksdagen beslutat om beträffande officiell provning.

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande över motionen att man instämmer i vad motionärerna anfört om betydelsen av opartiskhet och rättssäkerhet vid officiell provning. Utskottet noterar samtidigt att det beslut som riksdagen nyligen har fattat ger uttryck för en ambition i samma riktning. Mot den bakgrunden är näringsutskottet inte nu berett att förorda ett beslut enligt motionärernas förslag men förutsätter att regeringen noga följer hur den av riksdagen i december 1980 godkända handläggningen fungerar i praktiken.

I proposition 1980/81: 66 om vissa åtgärder på teleområdet framhöll föredraganden att det finns starka skäl att bibehålla den tekniska provningen inom televerket bl. a. beroende på att provningen kräver en ingående kunskap om nätet som knappast är möjlig att upprätthålla utanför televerket utan en dubblering av televerkets funktion i dessa avseenden. I propositionen angavs en ny handläggningsordning för provningen för att säker-

ställa en opartisk bedömning. Den nya ordningen innebär att chefen för provningsenheten inte skall lyda under generaldirektören och att ett avslagsbeslut skall kunna överklagas hos en särskild "överklagningsnämnd" som skall bestå av två televerksrepresentanter och tre andra ledamöter som regeringen utser.

Trafikutskottet delade föredragandens bedömning att provningen bör bibehållas inom televerket och ansåg att den föreslagna handläggningsordningen borgade för att provningen kommer att bedrivas opartiskt (TU 1980/81: 9). Vid sin behandling av frågan hade utskottet tagit del av synpunkter om provningsverksamheten från bl. a. statens provningsanstalts råd för provning, kontroll och legal metrologi. Dessa synpunkter sammanfaller med den nu aktuella motionens krav.

Trafikutskottet har inte funnit anledning att frångå sin tidigare bedömning. I likhet med näringsutskottet anser trafikutskottet att det beslut som riksdagen nyligen fattat ger uttryck för en ambition att bedriva provningsverksamheten på ett opartiskt sätt. Som näringsutskottet framhåller är det angeläget att regeringen noga följer hur den nya handläggningsordningen fungerar i praktiken.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1980/81: 456 (s).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Teleanläggningar m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag på 1 295 100 000 kr.,
2. beträffande *telefonkatalogernas utformning*
   att riksdagen
   a. avslår motion 1980/81: 187 (c, s, m, fp, vpk),
   b. avslår motion 1980/81: 1723 (c),
3. beträffande *utgivning av telefonkatalogen endast vart tredje år*
   att riksdagen avslår motion 1980/81: 564 (c),
4. beträffande *officiell provning av utrustning som ansluts till telenätet*
   att riksdagen avslår motion 1980/81: 456 (s).

Stockholm den 19 februari 1981

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Rolf Clarkson (m), Rolf Sellgren (fp), Nils Hjorth (s), Rune Torwald (c), Sixten Pettersson (m), Anna Wohlin-Andersson (c), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Ivar Franzén (c), Margit Sandéhn (s), Erik Börjesson (fp), Sten-Ove Sundström (s) och Lars Hedfors (s)

Reservation

Telefonkatalogernas utformning (mom. 2)

Anna Wohlin-Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Telefonkatalogen i" och på s. 4 slutar med "1980/81: 1723 (c)." bort ersättas med text av följande lydelse:

Beträffande motionsyrkandena att ge ut telefonkatalogen som en sammanhållen katalog för Östergötlands och Skaraborgs län vill utskottet anföra följande. Vid sin behandling av en liknande motion förra året framhöll utskottet "att televerket vid eventuella överväganden om ändringar i telefonkatalogens indelning och distribution i största möjliga utsträckning bör ta hänsyn till framförda regionala synpunkter och önskemål i enlighet med den av riksdagen fastlagda målsättningen att statliga affärsdrivande verk bör samordna sin planering med de regionalpolitiska riktlinjerna" (TU 1979/80: 14).

Utskottet anser i likhet med vad som framförs i motion 1980/81: 187 (c, s, m, fp, vpk) att gjorda undersökningar i Östergötland visar att flertalet länsinnevånare liksom myndigheter är negativa till den delning av katalogen i två delar som televerket genomförde 1979. Utskottet anser därför att de av televerket aviserade planerna på en ytterligare delning av telefonkatalogen i Östergötland strider mot riksdagens uttalande för ett år sedan. Utskottet anser inte heller att televerket beaktat regionala synpunkter i enlighet med riksdagsbeslutet då verket föreslagit en delning av Skövdekatalogen i fyra delar.

För att åstadkomma besparingar anser utskottet att televerket bör överväga modellen att dela upp katalogen i förteckningar över bostadsabonnenter och företagsabonnenter som ges ut vartannat resp. varje år även utanför storstadsområdena.

Utskottet kan inte ställa sig bakom förslaget i motion 1980/81: 564 (c) att ge ut katalogerna vart tredje år med årliga supplement. Eftersom 30 % av kataloguppgifterna ändras årligen skulle supplementen bli så omfattande att kostnadsminskningen skulle bli relativt liten.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet yrkandena om att ge ut sammanhållna telefonkataloger för Östergötlands och Skaraborgs län och avstyrker motion 1980/81: 564 (c).

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *telefonkatalogernas utformning*
   att riksdagen med anledning av motion 1980/81: 187 (c, s, m, fp, vpk) om en sammanhållen telefonkatalog för Östergötlands län och motion 1980/81: 1723 (c) om en sammanhållen telefonkatalog för Skaraborgs län som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Bertil Zachrisson, Nils Hjorth, Rune Johansson, Margit Sandéhn, Sten-Ove Sundström och Lars Hedfors (alla s) anför:

Riksdagen har nyligen beslutat om vissa åtgärder på teleområdet (prop. 1980/81: 66, TU 1980/81: 9, rskr 1980/81: 132).

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen motsatte sig socialdemokraterna flera av de förslag som drevs igenom av den borgerliga majoriteten. Det gäller överföringen av verkstadsrörelsen till bolagsform, tidpunkten för larmdivisionens bolagsbildning och förslaget om en rörlig kredit. I stället för en rörlig kredit föreslog vi att Telefinans AB skulle bildas i enlighet med televerkets förslag. Vi menade också att flera uttalanden i propositionen såsom "att televerkets verksamhet i princip bör bedrivas i bolagsform" skapade oklarhet om hur långt regeringen vill gå när det gäller avveckling av delar av monopolet. Beslutet att ombilda verkstadsrörelsen till bolag som helt strider mot televerkets ursprungliga förslag som utarbetats i samråd med de anställda skapar enligt vår mening oro helt i onödan. Mycken kraft inom televerket kommer att ägnas åt själva bolagsbildningen i stället för att verka för att göra verkstadsrörelsen till ett modernt och konkurrenskraftigt elektronikföretag.

Med tanke på att riksdagen så nyligen har fattat beslut i frågan återkommer vi inte nu med våra förslag som vi dock fortfarande anser vara bättre ägnade att stärka televerkets ställning. För att undvika motsättningar inom verket utgår vi ifrån att de beslutade förändringarna inte genomförs brådstörtat. Televerket bör i samråd med de anställda noga utvärdera konsekvenserna av besluten och återkomma till regeringen om så anses erforderligt.

Bilaga

Näringsutskottets yttrande

1980/81: 3 y

över motion om officiell provning av utrustning som ansluts till telenätet

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över motion 1980/81: 456 av Sture Palm (s) och Lars Gustafsson (s), vari hemställs att riksdagen

1. upphäver beslutet att till televerket förlägga officiell provning av apparater och utrustningar avsedda för anslutning till telenätet,

2. som sin mening ger regeringen till känna att frågan om provning av dessa apparater och utrustningar skall behandlas enligt den ordning som riksdagen tidigare beslutat om beträffande officiell provning.

Med anledning av motionen har statens provningsanstalt inkommit med en skrivelse till näringsutskottet. Skrivelsen fogas som *bilaga* till detta yttrande.

Motionen

Motionärerna vänder sig mot riksdagens beslut den 18 december 1980 att godkänna en av regeringen föreslagen handläggningsordning för vissa provnings- och tillståndsärenden inom televerket (prop. 1980/81: 66 s. 25–26, TU 1980/81: 9 s. 9, rskr 1980/81: 132). De menar att beslutet inte har föregåtts av den allsidiga behandling av frågan som motiveras av den fastställda ordning som gäller för officiell provning. Enligt motionärerna har synpunkter som framförts av statens provningsanstalts råd för provning, kontroll och legal metrologi i skrivelse till trafikutskottet inte blivit beaktade. Inte heller, uttalar motionärerna, har näringsutskottet, som normalt bereder ärenden om provning och kontroll, fått tillfälle att ge sina synpunkter i denna fråga. Motionärerna framhåller också att statens provningsanstalt, som är central förvaltningsmyndighet för bl. a. officiell provning och kontroll, inte har utrett och behandlat ärendet. Enligt motionärerna brister riksdagsbeslutet om televerkets provningsverksamhet i konsekvens. Beslutet framstår, menar de, som oförklarligt med hänvisning till de övergripande principer som beslutats gälla för officiell provning.

Riktlinjer för organisationen av officiell provning

Riksdagen antog år 1972 vissa riktlinjer för organisationen av officiell provning (prop. 1972: 54, NU 1972: 38, rskr 1972: 199). De principer som därvid fastslogs syftade till att man skulle åstadkomma klara ansvarsförhållanden, ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser och garantier för att den officiella provningsverksamheten bedrivs opartiskt och sakkunnigt. År 1974 antog riksdagen lagen (1974: 896) om riksprovplatser m. m., som bl. a. innehåller den grundläggande bestämmelsen att officiell provning skall utföras vid riksprovplats (2 §). Med officiell provning avses sådan teknisk provning, kontroll eller besiktning som är föreskriven i lag eller annan författning och som ej är egenkontroll (1 §). Lagen ger dock en möjlighet att undanta officiell provning från riksprovplatssystemet. I lagens förarbeten påpekas emellertid att denna möjlighet bör utnyttjas endast när det är påkallat av särskilda skäl (prop. 1974: 162 s. 16).

Statens provningsanstalt är central förvaltningsmyndighet för bl. a. officiell provning och kontroll. På förslag av provningsanstalten utser regeringen riksprovplatser.

Televerkets provningsverksamhet

I telenätet används dels utrustning som endast televerket tillhandahåller, dels utrustning som tillhandahålls av såväl televerket som andra leverantörer. Dessa s. k. konkurrensutsatta produkter får anslutas till det allmänna telefonnätet först efter teknisk provning och typgodkännande. Denna provning har hittills utförts av televerket.

I proposition 1980/81: 66 om vissa åtgärder på teleområdet underströk kommunikationsministern (s. 25) att de leverantörer vilkas utrustningar typprovas vid televerket måste kunna känna sig övertygade om att deras produkter provas under samma villkor som de som televerket tillhandahåller och att kunskaper om innovativa produkter som provas inte på ett otillbörligt sätt överförs till televerkets egen produktavdelning. Av propositionen framgick att den dittills tillämpade handläggningen av ansökningar om anslutningstillstånd har skett enligt en i vissa avseenden ofullständigt dokumenterad rutin. Vidare framgick av propositionen att några remissinstanser hade föreslagit att den tekniska provningen skulle förläggas helt utanför televerket. Kommunikationsministern uttalade att televerkets provning i princip var att betrakta som officiell provning, dvs. sådan provning som är en direkt följd av statliga föreskrifter. Han ansåg dock att särskilda skäl talade för att televerket även i fortsättningen skulle handha provningen och skisserade en ny handläggningsordning för provnings- och tillståndsärenden. Trafikutskottet ansåg att den handläggningsordning som hade föreslagits i propositionen borgade för att provningen skulle komma att bedrivas opartiskt (TU 1980/81: 9 s. 9).

Statens provningsanstalt

Av den tidigare omnämnda skrivelsen från statens provningsanstalt till näringsutskottet framgår att anstalten helt delar den uppfattning som statens provningsanstalts råd för provning, kontroll och legal metrologi framförde till trafikutskottet under ärendets beredning hösten 1980. Provningsanstalten framhåller sammanfattningsvis att de principer för officiell provning som statsmakterna tidigare har fastslagit bör följas även i detta fall. Anstalten fortsätter:

De klarare ansvarsgränser som skulle bli följden skulle utan tvekan förbättra förhållandena beträffande kravprecisceringar, provningsverksamhet och godkännandeprocedurer. Dessutom skulle televerket få en mindre omstridd ställning i förhållande till sina konkurrenter. Resurser för provning inom området bedöms till stor del finnas redan i dag även utanför televerket varför någon nämnvärd resursdubblering inte skulle komma i fråga. Kravet på opartiskhet, som hittills hävdats mycket starkt och som motiverat avsevärda omstruktureringar inom provningsområdet, bör gälla även då statlig affärsverksamhet är inblandad.

Näringsutskottet

En viktig princip bakom 1972 års riktlinjer för organisationen av officiell provning är att denna skall bedrivas opartiskt. Denna princip kom också till klart uttryck i samband med antagandet av lagen (1974: 896) om riksprovplatser år 1974. Det är enligt näringsutskottets uppfattning angeläget att organisationen för provning av den telemateriel som det nu är fråga om är utformad på ett sätt som står i överensstämmelse med den angivna principen. Näringsutskottet instämmer sålunda i vad motionärerna har anfört om betydelsen av opartiskhet och rättssäkerhet vid officiell provning. Utskottet noterar samtidigt att det beslut som riksdagen fattade för mindre än två månader sedan ger uttryck för en ambition i samma riktning. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att nu förorda ett beslut enligt motionärernas förslag. Näringsutskottet förutsätter emellertid att regeringen noga följer hur den av riksdagen i december 1980 godkända handläggningsordningen fungerar i praktiken. Om de farhågor som uttryckts i motionen och av statens provningsanstalt m. fl. besannas, utgår utskottet från att regeringen kommer att på nytt överväga formerna för den här behandlade provningen av telemateriel.

Stockholm den 10 februari 1981

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Hugo Bengtsson (s), Sven Andersson (fp), Nils Erik Wååg (s), Birgitta Hambraeus (c), Tage Adolfsson (m), Lennart Pettersson (s), Bengt Sjönell (c), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Karl Björzén (m) och Wivi-Anne Radesiö (s).

Bilaga

STATENS PROVNINGSANSTALT 1981-01-30
Provcentrum

Riksdagens näringsutskott
100 12 STOCKHOLM

Motion 1980/81:456

Med anledning av motion 1980/81: 456 av Sture Palm och Lars Gustafsson om officiell provning av utrustning som ansluts till telenätet får statens provningsanstalt (SP) lämna följande uppgifter och synpunkter.

Motionen gäller en fråga som tidigare behandlats i trafikutskottet med anledning av regeringens proposition 1980/81: 66. I samband med denna utskottsbehandling har statens provningsanstalts råd för provning, kontroll och legal metrologi i skrivelse 1980-11-28 redovisat vissa principiella och allmänna synpunkter på den provningsverksamhet som bedrivs till följd av att televerket ställer tekniska krav på apparater och utrustningar avsedda att anslutas till telenätet. Rådet utses av regeringen och har till uppgift bl. a. att yttra sig över principiella frågor som SP har att behandla i egenskap av central förvaltningsmyndighet för officiell provning och kontroll m. m. SP delar helt synpunkterna som rådet framför i sin skrivelse.

SP delar också den uppfattning som redovisas i motionen att rådets skrivelse inte synes ha blivit beaktad vid trafikutskottets behandling av proposition 1980/81: 66. Vad som särskilt bör uppmärksammas är de synpunkter som framförts om nödvändigheten av att televerket själv bedriver den provningsverksamhet det här är fråga om. I propositionen framhöll således föredraganden (sid. 26) att telenätet är så komplicerat att ingen annan än televerket har möjlighet att upprätthålla den kunskap som behövs för att *bedriva provningen.*

Rådets – och SP:s – uppfattning är däremot att televerkets särställning vad gäller kunskaper om telenätet enbart är ett argument för att endast televerket kan *formulera kraven* som skall ställas på utrustningar avsedda att anslutas till nätet. Televerkets tekniska sakkunskap bör vara mer än tillräcklig för att televerket skall kunna utföra denna uppgift. Med klart formulerade krav blir efterföljande provning en teknisk verksamhet för vilken det finns kunnande, utrustning och erfarenhet på många håll utanför televerket.

Trafikutskottet anförde för sin del följande som skäl för att provningen bör bibehållas inom televerket (TU 1980/81: 9 sid. 9):

> Utskottet anser också att provningen bör bibehållas inom televerket. Att ställa upp de krav på utrustningar som är de nödvändiga, om provningen skall kunna förläggas utanför verket, skulle te sig alltför dyrt. Den handläggningsordning som föreslås i propositionen borgar enligt utskottets mening för att provningen kommer att bedrivas opartiskt. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag och avstyrker motion 1980/81: 169 (partimotion, vpk) i denna del.

Rättssäkerheten kräver att en föreskrivande myndighet – i detta fall televerket – utformar så klara och fullständiga krav att de kan utgöra grund för en vederhäftig provningsverksamhet och en saklig bedömning av

om kraven är uppfyllda eller inte. Det är även ett berättigat krav från tillverkare och andra som måste uppfylla myndighetskraven att de i förväg känner till kraven och har möjligheter att anpassa sig till dem.

Utskottets uttalande att det skulle bli alltför dyrt – dock utan att några kostnader angetts – att ställa upp nödvändiga krav innebär att man skulle vara beredd att godta en provnings- och godkännandeverksamhet som bygger på mycket lös grund. Risken skulle bli stor för oenhetlig behandling av ärenden, felaktiga beslut och godtycke enligt SP:s uppfattning.

Statsmakternas huvudsakliga syften vid beslutet att organisera den officiella provningsverksamheten efter vissa principer var att man skulle åstadkomma klara ansvarsförhållanden, ett effektivt resursutnyttjande och garantier för opartiskhet. Kravet på klara ansvarsförhållanden gäller bl. a. skiljelinjen mellan föreskrivande myndighet och provande organ. En sådan skiljelinje bidrar till att man får bl. a. klara myndighetsföreskrifter.

Vikten av klara myndighetsföreskrifter har även framhållits vid riksdagens behandling av frågan om ändring i lagen om bestämning av volym och vikt, m. m. Bl. a. uttalades (prop. 1977/78: 132 sid. 21) att föreskrivande myndighet inte samtidigt bör vara riksprovplats. Bakgrunden till detta uttalande var främst uppfattningen att myndigheten därmed tvingas formulera och kungöra sina krav så att man får klara riktvärden vid provning och bedömning av de objekt kraven gäller.

Sammanfattningsvis vill SP framhålla att tidigare av statsmakterna fastslagna principer för officiell provning bör följas även i detta fall. De klarare ansvarsgränser som skulle bli följden skulle utan tvekan förbättra förhållandena beträffande kravpreciseringar, provningsverksamhet och godkännandeprocedurer. Dessutom skulle televerket få en mindre omstridd ställning i förhållande till sina konkurrenter. Resurser för provning inom området bedöms till stor del finnas redan i dag även utanför televerket varför någon nämnvärd resursdubblering inte skulle komma i fråga. Kravet på opartiskhet, som hittills hävdats mycket starkt och som motiverat avsevärda omstruktureringar inom provningsområdet, bör gälla även då statlig affärsverksamhet är inblandad.

I handläggningen av detta ärende har deltagit Bertil Lindkvist och Ann-Margret Röhnisch Ström (föredragande).

STATENS PROVNINGSANSTALT
Henric Bildt

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981